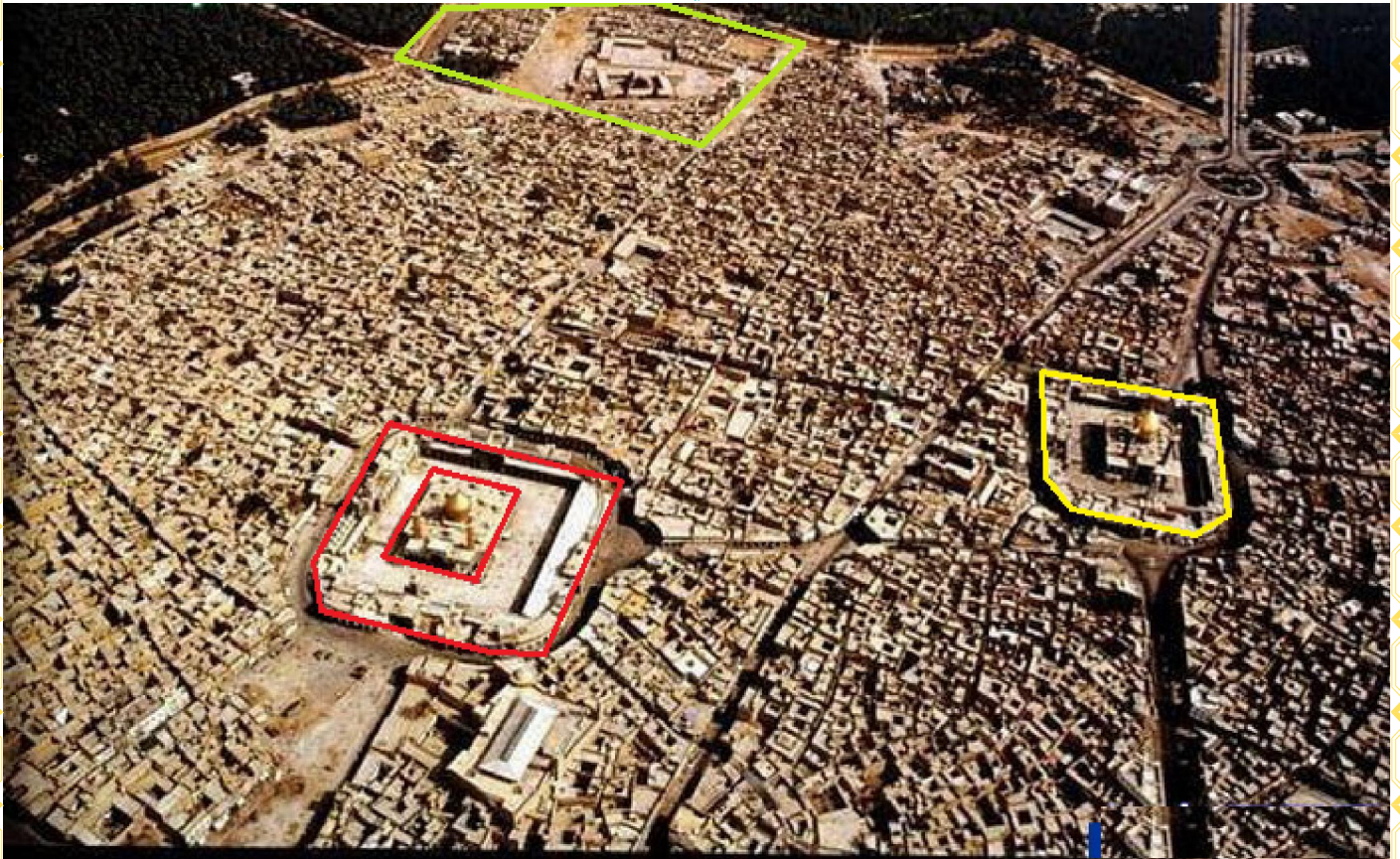

هو الله العليّ الأعلى

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد و عليّ وآلهما الطيبين الطاهرين ولعنة الله على أعدائهم أجمعين أبد الآبدین

تطبيق عاشورای حسینی علیه السلام در کربلای امروز

و تصحیح و تکمیل مزارات بر اساس مقاتل و منابع تاریخی

طرح و برنامه ریزی پژوهشی و مدیریت و اشرف علمی: داور المعارف الإلهیّة

تحقیق و تدوین: آموزشگده معرفت الهی

نشر چهارم: حوزه معارف الهی در عتبات عالیات عراق

۱۴۳۹

سؤال: در جوابیه های متعددی اشاره نموده بودید که برخی از مزارات امروزی منسوب به وقایع کربلا و عاشورای حسینی علیه السلام؛ در واقعیت تاریخی آنها نبوده، و برخلاف مسلمات و بدیهیات آن می باشد، اگر ممکن است موارد غیر مطابق با واقعیت تاریخی را مشخص بنمایید، و نقشه و تصویر صحیح از صحنه عاشورا حسینی علیه السلام سال ۶۱ هجری قمری را در کربلای امروز ارائه کنید.

جواب:

❖ مقدمه: نکاتی که قبل از پرداختن به پاسخ سؤال شما باید توجه شود:

۱- بدانید همه وقایع کربلا مکانهایش مزار ندارد، و موارد معدودی جهت آنها مزار ساخته شده است.

۲- بجز حرمین شریفین حضرت اَبی عبد الله الحسین علیه السلام و حضرت اَبی الفضل العباس علیه السلام که موضع و بنایش همواره در طول تاریخ نسلا بعد نسل زیارت و محافظت شده، سایر ابنیه و مزارات وقایع کربلا چنین نمی باشد، و بسیاری در دوسه قرن اخیر مطرح شده، و بعضا حتی در قرن اخیر؛ نشانی برایش ساخته شده و یا شهرت پیدا کرده اند.

۳- و حتی آنچه از وقایع کربلا؛ امروزه مزاری برایش وجود دارد، بودن بنا و ساختمان امروزی برای آنها؛ دلیل بر قدمت و اصالت یا ترجیح اعتبار آنها بر سایر وقایع و مزارات نیست، چه بسا مزارات وقایع کربلا که بنای قدیم هزار ساله داشته (مثل مسجد رأس الحسین علیه السلام در باب السدرة) و در همین چند دهه اخیر زائل شده، و چه بسا مواضعی که اصلا در طول قرون گذشته موضعی به نامش وجود نداشته و در همین قرن اخیر نشانی پیدا کرده، و مزاری برایش دایر شده است، مثل موضع کف العباس (الایسر) که بر اساس رؤیای مالک خانه ای در این محل؛ حدود صد سال قبل احداث شده است.

۴- در صورت صحت موقعیت مزاری، ساختمانهای فعلی آن حجت بر اعتبار و دقت جزئیات آنها نیست، مثلا علیرغم اعتبار حرمین شریفین کربلا، و شدت مراقبت در دقت بنای آنها، و اهمیت موضوعی مثل قبله در معماری آنها، اما امروزه با وسایل دقیقه و تصاویر ماهواره ای وقتی دقت قبله آنها را می سنجم؛ می بینیم که ساختمان این دو حرم شریف بر اساس قبله ساخته نشده؛ و مواجه با قبله دقیق نیست، و معماران این دو بنای معتبر و مهم؛ یا در محاسبه دقیق قبله مشکل داشته اند، و یا هدفشان در معماری این دو بنا و ساختمانش؛ رو به قبله ساختن نبوده، و نکاتی چون ایجاد ساعت آفتابی با دیوارها و مناره هایش بوده؛ تا مؤمنین بتوانند با سایه آنها، اوقات را در فصول مختلف سال بسنجند، در حالی که عموم مردم مجاور و زائر و حتی بسیاری از اهل علم تصور می کنند که قبله در طراحی و معماری این دو حرم ملحوظ بوده، و با دیوارهای جنوبی این دو حرم معامله سمت قبله را می کنند؛ که این امر درست نبوده و این دیوارها مطابق قبله دقیق نیست، به عنوان نمونه در اینجا قبله دو حرم شریف کربلا با محاسبات دقیق مثلثات کروی و تصاویر ماهواره ای سنجمیده؛ و ذیلا به تصویر کشیده شده است، که با تأمل در آنها می توانید مقدار تفاوت زاویه بنای حرمین کربلا با قبله دقیق آنها را ملاحظه نمایید:

۵- دقت شود که بحث ما در این جوابیه بر سر مناقشه یا اشکال در اصل وقوع حوادث مربوط به این مزارات نیست، و بحث بر سر تعیین موقعیت واقعی و صحیح وقایعی است که این مزارات به آنها منسوب است.

۶- ممکن است برخی از این مزارات؛ موقعیت واقعی عناوینش در این محل نبوده، اما مزار بودن آن مکان به قوت خود باقی بوده و امکان صحت آن مزار در موقعیت فعلی؛ به واقعه مشابه و هم نام یا مشترك العنوان دیگری از وقایع کربلا منسوب باشد، که در حفظ سینه به سینه نسلها اجمالا مکان و موقعیت آنها حفظ شده، اما عناوین مربوط به آنها دقیقاً حفظ نشده و سبب شده تا اماکنی مربوط به وقایعی دیگر به عناوین وقایع مشهور فعلی نسبت داده شود. مثل سه مزار (مسجد المخیم، و خیمگاه وزینیه) رایج امروزی که به وقایع مربوط به عناوین فعلی مرتبط نبوده، و به وقایعی مشابه ممکن است مربوط باشد.

۷- در هر صورت هدف ابطال مزاریت یا تشکیک در ارزش مزارات امروز کربلا نیست، بلکه مقصود تشخیص مواضع صحیح وقایع کربلا بر اساس مسلمات تاریخی و بدیهیات جغرافیایی، و تحکیم اعتبار مزارات رایج با تدقیق عناوین آنها، و کشف مزارات پنهان وقایع کربلاست.

❖ مسیرهای طی شده توسط کاروان حسینی علیه السلام از ابتدای نهضت سال ۶۱ هجری قمری تا سرانجام آن (مدینه تا مدینه) به شرح زیر است:

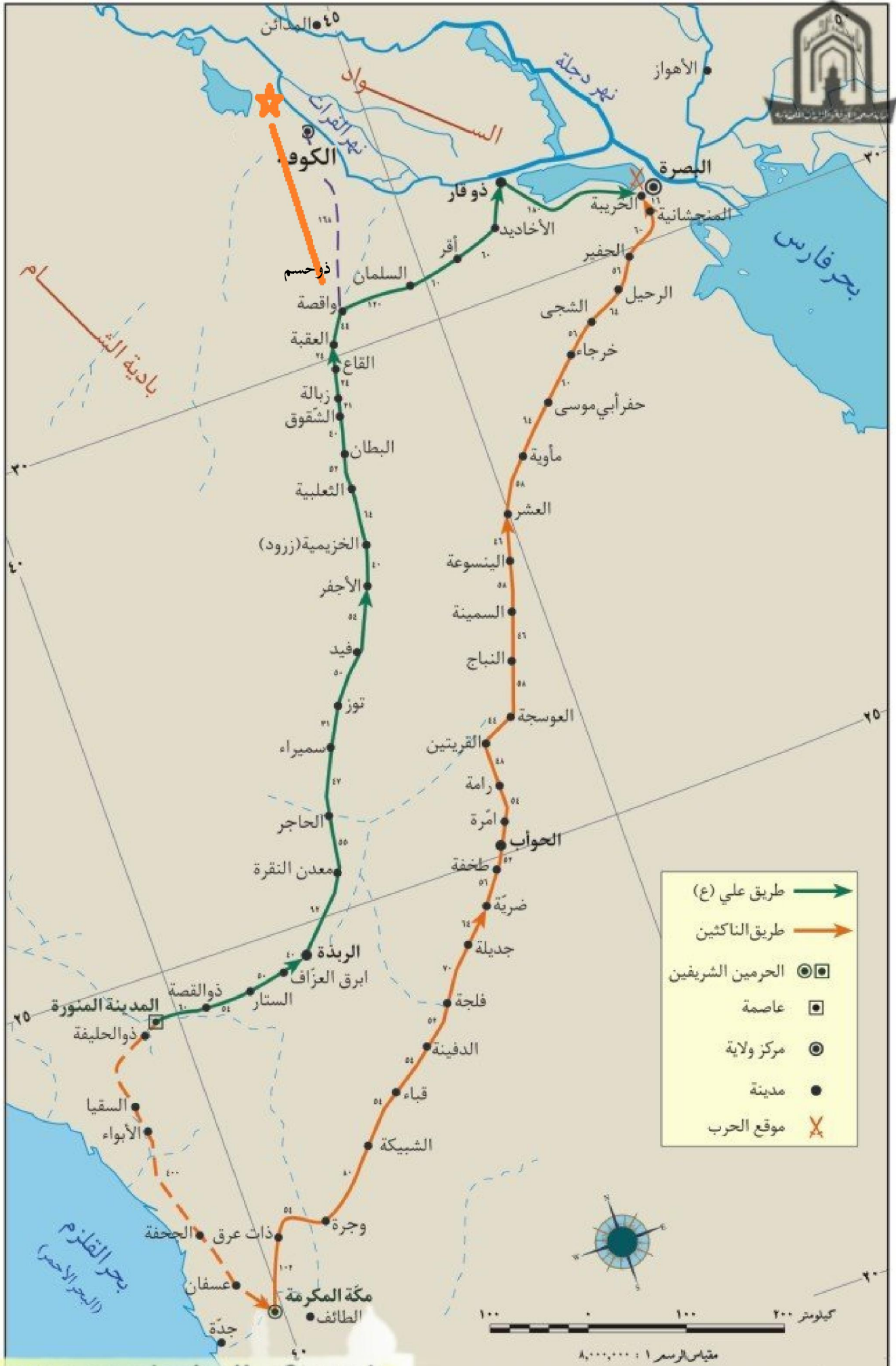
۱- از مدینه منوره تا مکه مکرمه (جهت سیر کاروان به سمت جنوب شرق).

۲- از مکه مکرمه در جاده بسوی کوفه..... (جهت سیر کاروان به سمت شمال شرق)، که در منزل "ذوحسم" راه بسته شده، و کاروان بسوی شمال غرب تغییر مسیر و سوق داده شدند، تا به سرزمین کربلا منتهی شد، که به صورت ستاره قرمز مشخص شده است.

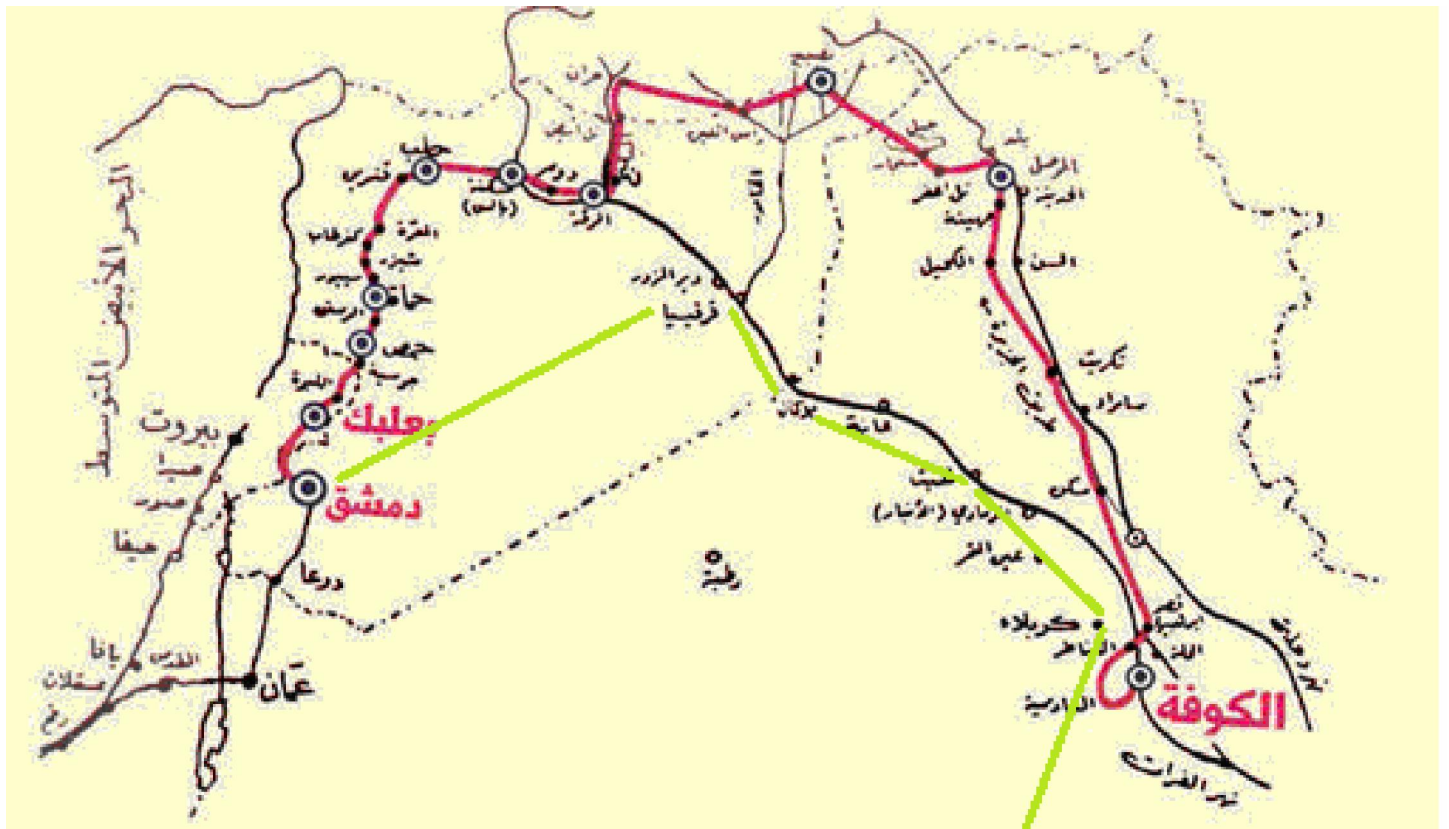
۳- مسیر اسارت اهل بیت علیهم السلام از کربلا به کوفه (جهت سیر کاروان به سمت جنوب شرق)، و سپس از کوفه بسوی شام، از مسیر شمال عراق؛ و جنوب ترکیه امروز؛ و شمال سوریه؛ به شهرهای حلب و حمه و حمص و بعلبک و دمشق برده شده اند. (جهت سیر به سمت شمال، و سپس غرب، و سپس جنوب، و سپس شرق).

۴- مسیر بازگشت اسرای اهل بیت علیهم السلام؛ از شام به عراق؛ و سپس به مدینه منوره بوده است، (جهت سیر به سمت شمال شرق، و سپس جنوب شرق و سپس جنوب غرب).

❖ در نقشه های زیر؛ مسیرهای کاروان نهضت حسینی علیه السلام (از مدینه تا مدینه) ترسیم شده است:

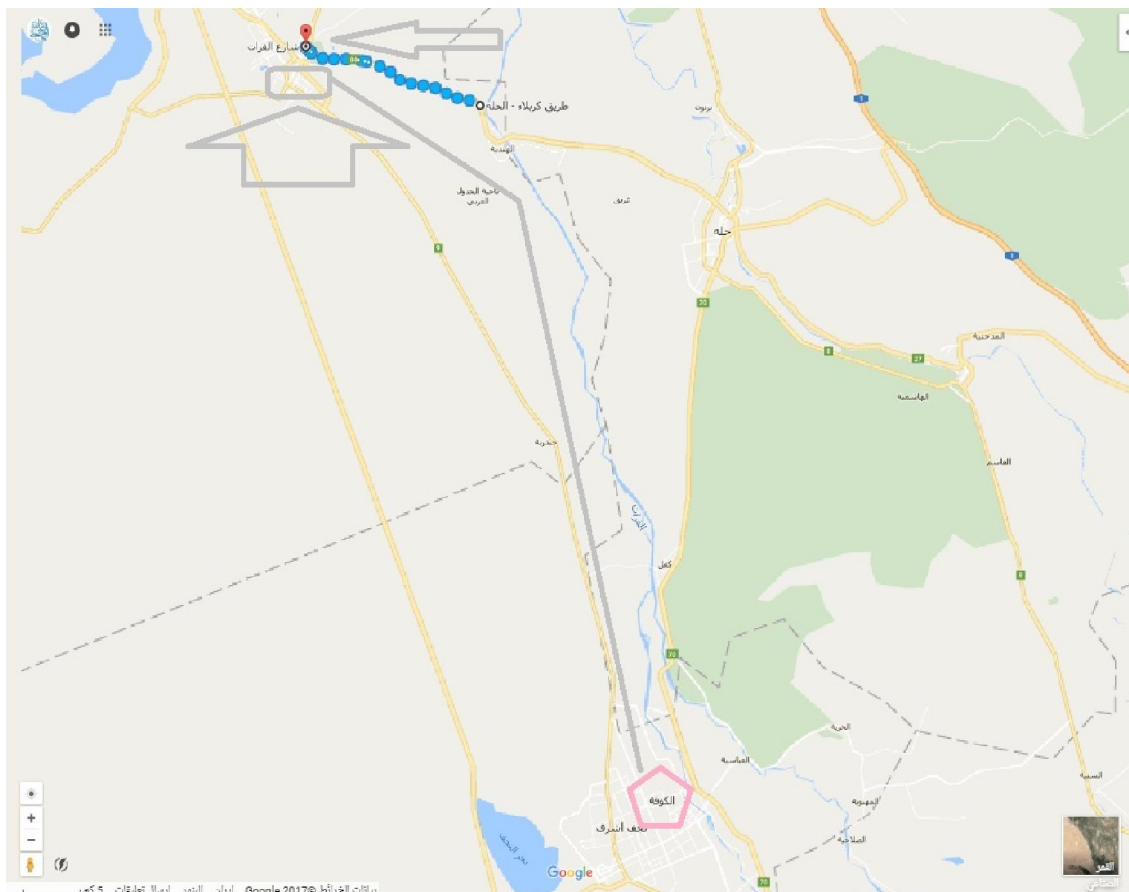

❖ موقعیت کاروان حسینی علیه السلام و وقایع عاشورا در کربلا:

همچنانکه در نقشه اول ملاحظه شد، کربلا در شمال غربی کوفه واقع است، جاده مکه به کوفه در سمت جنوب غربی کوفه واقع است، دشمن از نزدیک شدن کاروان حسینی علیه السلام به کوفه مانع شد، و نیز مانع بازگشت کاروان به سمت حجاز گردید، بنابراین لشکر دشمن همواره دو مسیر سمت شرق و جنوب را احاطه نموده، و تا رسیدن به کربلا فقط سمت غرب و شمال را باز گذاشته بود، و بعد از ورود به به کربلا و رسیدن لشکریان پشتیبان از کوفه؛ راه غرب و شمال هم بر کاروان حسینی علیه السلام بسته شد.

در کربلا؛ اگرچه محاصره دشمن از چهار طرف بوده، ولی مواجهه با دشمن از سمت شرق و جنوب بوده است. با توجه به اینکه نیروهای ابن زیاد عمدتاً از کوفه آمده؛ پس مرکز صف آرای دشمن در سمت کوفه و جنوب کربلا بوده است، و لاجرم در مواجهه با نیروهای شرق و جنوبی دشمن؛ صف آرای سپاه حسینی علیه السلام در شمال غربی کربلا بوده، و میدان جنگ میان دو جبهه بوده است.

- ۱۲- لشکریان کوفه برای تکمیل محاصره امام حسین علیه السلام در کربلا
- ۱۳- محل ملاقات عمر بن سعد با امام حسین علیه السلام و سعی در انصرافش
- ۱۴- محل افتادن حضرت علی اکبر علیه السلام از اسب و شهادت
- ۱۵- محل قطع دست راست حضرت ابوالفضل علیه السلام
- ۱۶- محل قطع دست چپ حضرت ابوالفضل علیه السلام
- ۱۷- محل افتادن حضرت ابوالفضل علیه السلام از اسب و شهادت
- ۱۸- محل آب طلبیدن حضرت امام حسین علیه السلام برای علی اصغر و شهادتش
- ۱۹- محل قتلگاه و محل شهادت و مشهد الهی حضرت امام حسین علیه السلام
- ۲۰- محل بر نیزه نمودن رأس شریف حضرت امام حسین علیه السلام
- ۲۱- محل خواستن فضا از شیر در منع استمرار اسیدوانی برآیدان شریفه
- ۲۲- مقام زینب علیه السلام در جمع عیالات حسینی علیه السلام بعد از سوختن خیمه ها
- ۲۳- خیام اسارت محل نگهداری اسرای اهل بیت علیه السلام در شب ۱۱ محرم
- ۲۴- مسجد المخیم (جامع رأس الحرب) محل شهادت جمعی از اصحاب

تطبیق عاشورای حسینی علیه السلام در کربلای امروز

مواضع زیارتی موجود در کربلای امروز از عاشورا

اردوگاه نظامی و خیمه های حرم حسینی علیه السلام

- ۱- تل السدرة، در شمال کربلا، تپه پشتیبان اردوگاه حسینی علیه السلام
- ۲- خیمه های حسینی علیه السلام
- ۳- خندق های حفاظتی پشت اردوگاه و خیمه های حسینی علیه السلام
- ۴- اردوگاه نظامی حسینی علیه السلام
- ۵- قلب سپاه حسینی علیه السلام
- ۶- جناح راست سپاه حسینی علیه السلام
- ۷- جناح چپ سپاه حسینی علیه السلام
- ۸- لشکر حر ریاحی که راه را بر کاروان حسینی علیه السلام بست
- ۹- راه به طرف نهر علقمی شعبه ای از رود فرات
- ۱۰- لشکریان یزید که منابع آب کربلا را بر کاروان حسینی علیه السلام بست
- ۱۱- مرکزیت لشکریان ابن زیاد از کوفه برای جنگ امام حسین علیه السلام

حوزه معارف الهی و عقاید مقدسه عراق

❖ مؤید دیگر وضعیت سپاه حسینی علیه السلام در نماز ظهر عاشورا است؛ طبق شرح همه مقاتل؛ دشمن در روبروی ایشان بوده است، و هجمات تیرها و نیزه ها از سمت دشمن به نماز گزاران از سمت روبرو بوده است و همین مؤکد موقعیت اصلی دشمن و اینکه مرکز هجومش بیشتر در سمت قبلی و جنوب کربلا بوده است.

❖ بنابراین استقرار خیمه ها و قرارگاه حسینی علیه السلام در ناحیه شمال و شمال غربی مشهد حسینی علیه السلام (که امروزه شارع السدرة در آنجا واقع است) بوده است. و قتلگاه حسینی علیه السلام میانه موضع حقیقی خیمه گاه حسینی علیه السلام در شمال مقتل حسینی علیه السلام و شمال مرکز پیکان هجوم و صفوف مقدم اصلی سپاهیان دشمن (که عمدتاً در ناحیه جنوبی کربلا متمرکز بوده است) می باشد.

❖ شایان ذکر است که موضع خیمه گاه مشهور فعلی؛ اخیراً و در دو قرن گذشته مطرح و ساخته شده، و به این عنوان مشهور گردیده، و قبل از آن چنین مزاری در اینجا وجود نداشته است. "ناحیه موضع خیمگاه رایج فعلی" نام اصلیش "محلّه آل عیسی" بوده است، ابتدای نامیده شدن این محل به اسم {خیمگاه = خیمگاه} وقتی بود که نادرشاه با لشکریانش به زیارت آمده (۱۱۵۳ و ۱۱۵۶ هـ) و در این ناحیه (که نخلستان بوده است) اردو زده و به خیمگاه نادری معروف شد، و در ادامه اختصاراً به خیمگاه نام برده می شد، حتی دانشمند و سیاح آلمانی (Carsten Niebuhr) در شرح سفرش به کربلا (۱۱۷۸ هـ) از نخلستانهای کربلا باغ وسیع مخیم را در آخر شهر نام می برد، و همین نام بود تا اینکه در غائله "مناخور" و حمله والی عثمانی به کربلا (۱۲۵۹ هـ) برای دفاع از شهر؛ مردم در نخلستان مخیم اردو و خیمه های اجتماع مدافعین نصب کردند، و نام مخیم (خیمگاه) بیشتر بر سر زبانها افتاد، بعد از ورود لشکریان عثمانی به کربلا و کشتار هزاران نفر از جمله افراد خیمگاه مدافعین کربلا، و دفن ایشان در همین موضع، و نامیده شدن نخلستان مخیم به قبرستان خیمگاه (مقبرة المخیم) سبب رواج بیشتر و دوام عنوان خیمگاه بر این ناحیه می شود. علیرغم همه این اسباب شهرت این محل به {خیمگاه = خیمگاه} اما تا سال ۱۲۷۶ هـ هنوز این محل به عنوان محلّه آل عیسی شناخته می شد.

❖ در مقاتل آمده است که: بعد از ورود به کربلا؛ و با رسیدن سپاهیان جدید برای محاصره از کوفه؛ حضرت امام حسین علیه السلام با شتاب کاروان را به سمت تپه ای رساندند، که تکیه گاهی برای حفاظت قرارگاه حسینی علیه السلام باشد، و مانع حمله دشمن از سمت پشت شود، این تپه قاعدتاً باید در همین ناحیه شمال غربی حرم حسینی علیه السلام و کربلای قدیم بوده، و بعداً معروف به "تل السدرة" شده است. این تپه به تمام صحنه کربلا و میدان عاشورا اشراف داشته، و حضرت زینب علیه السلام هم برای پیگیری احوال وقایع جنگ و سرانجام برادرشان؛ قاعدتاً به این تپه (پشت خیام حرم و مشرف بر میدان جنگ) بالا می رفته اند.

❖ ناحیه شرق و شمال و شمال شرقی مشهد حسینی علیه السلام نیز موضع صف آرای سپاهیان دشمن و جزو میدان جنگ بوده است.

❖ **موقعیت مزارات فعلی کربلا:** آنچه از مزارات قطعی و مأثور در کتب حدیث شریف است؛ موضع قتلگاه و مرقد حسینی علیه السلام (در مرکز کربلا) و مرقد ابوالفضل علیه السلام (در سمت شرق کربلا و ناحیه فرات و نهر فرعی آن علقمه که قبلا جاری بوده است) می باشد. بقیه مزارات منسوب به وقایع عاشورا؛ باید بر اساس واقعیت تاریخی فوق الذکر و شرح مقاتل؛ مورد تشخیص و تدقیق و تصحیح واقع شود، بنابراین:

۱- موضع قتلگاه و مرقد حسینی علیه السلام و مرقد جناب علی اکبر علیه السلام در پایین پای مبارک، و شهدای اهل بیت علیهم السلام در پایین پای جناب علی اکبر علیه السلام و شهدای اصحاب علیهم السلام در پایین پای شهدای اهل بیت علیهم السلام مدفونند. و موضع افتادن از اسب و شهادت و مدفن شریف ابوالفضل علیه السلام در شرق مشهد حسینی علیه السلام و سمت فرات بوده و هست. (این مواضع قطعی است).

۲- دیگر مواضع زیارتی مربوط به حضرت ابوالفضل علیه السلام (از محل ورود به مشرعه و نهر علقمی، و قطع کف راست و قطع کف جب) منافاتی با واقعیت تاریخی عاشورا نداشته، و همه در سمت فرات و مشرق کربلاست.

۳- موضع منسوب به ملاقات حضرت امام حسین علیه السلام با عمر بن سعد لعین؛ نیز می تواند صحت داشته باشد، چون در ناحیه ای میان دو لشکر بوده، که در امتداد بیرون خیمگاه حسینی علیه السلام (در شمال غرب مرقد حسینی علیه السلام) و جلوی صفوف شرقی و جنوبی دشمن و پیشاپیش میدان جنگ و موقعیت دشمن (در جنوب) است.

۴- مزار و موضع منسوب به جناب علی اکبر علیه السلام دو جامی باشد، یکی محل ضربت خوردن توسط منقذ (کنار موضع فعلی منسوب به شهادت جناب علی اصغر علیه السلام است)، و یکی محل سقوط جناب علی اکبر علیه السلام از اسب و شهادتشان (که امروزه معروفتر است)، و طبق مقاتل؛ بعد از ضربت منقذ؛ اسب بجای رفتن به خیمگاه؛ او را به عمق سپاهیان دشمن برده؛ و به موضع شهادت (محل سقوط از اسب) بازگردانده است، قاعدتا هر دو موضع در میدان جنگ بوده است، دو موضع مزار فعلی با واقعیت تاریخی منافاتی ندارد.

۵- موضع مزار امروز منسوب به طلبیدن آب برای طفل شیرخوار و محل شهادت علی اصغر علیه السلام؛ چون پیشاپیش میدان جنگ و جلوی موقعیت دشمن، در جنوب شرقی خیمگاه حسینی علیه السلام بوده، با واقعیت تاریخی منافاتی نداشته و احتمال صحت دارد.

۶- موضع مزار امروز منسوب به خواستن جناب فضه علیه السلام از شیر؛ برای منع استمرار اسبدوانی بر اجساد شهدای کربلا علیهم السلام، با واقعیت تاریخی مذکور در مقاتل منافاتی ندارد، که در میان دشمن و جنوب و مشرق مرکز میدان جنگ، و واقع شده است.

۷- موضع تل زینبیه علیه السلام حقیقی باید همان (تل السدره) پشت خیمگاه حسینی علیه السلام در شمال غرب مرقد حسینی علیه السلام باشد، و آن مزاری که امروز به نام تل زینبی علیه السلام در جنوب غربی مشهد حسینی علیه السلام روبروی درب صحن است، همان تل مورد استفاده در عصر عاشورا نبوده، اما می تواند مقام حضرت زینب علیه السلام بعد از عصر عاشورا باشد، وقتی خیمگاه حسینی علیه السلام را سوزاندند و حضرتش اهل بیت علیهم السلام را جمع کردند در اینجا، و چون همه دور حضرت زینب علیه السلام جمع بودند؛ این نقطه به مقام زینبی علیه السلام شناخته شده، و بعدا برخلاف مقاتل و واقعیت تاریخی؛ به تل زینبیه علیه السلام مربوط به رصد حضرتش در ظهر عاشورا؛ بطور غلط تفسیر و مشهور شده است.

۸- همانطور که بالاتر اشاره شد؛ موضع حقیقی و صحیح اردوگاه نظامی و خیمگاه امام حسین علیه السلام در شمال غربی مرقد و مشهد حسینی علیه السلام بوده است، و در محل مزار فعلی معروف به خیمگاه حسینی علیه السلام (در جنوب غربی) نمی باشد، و این موضع شریف دیگری مربوط به اهل بیت حسینی علیهم السلام است، که می تواند به موضع خیام اسارت؛ و بیتوته اهل بیت علیهم السلام در شام عاشورا

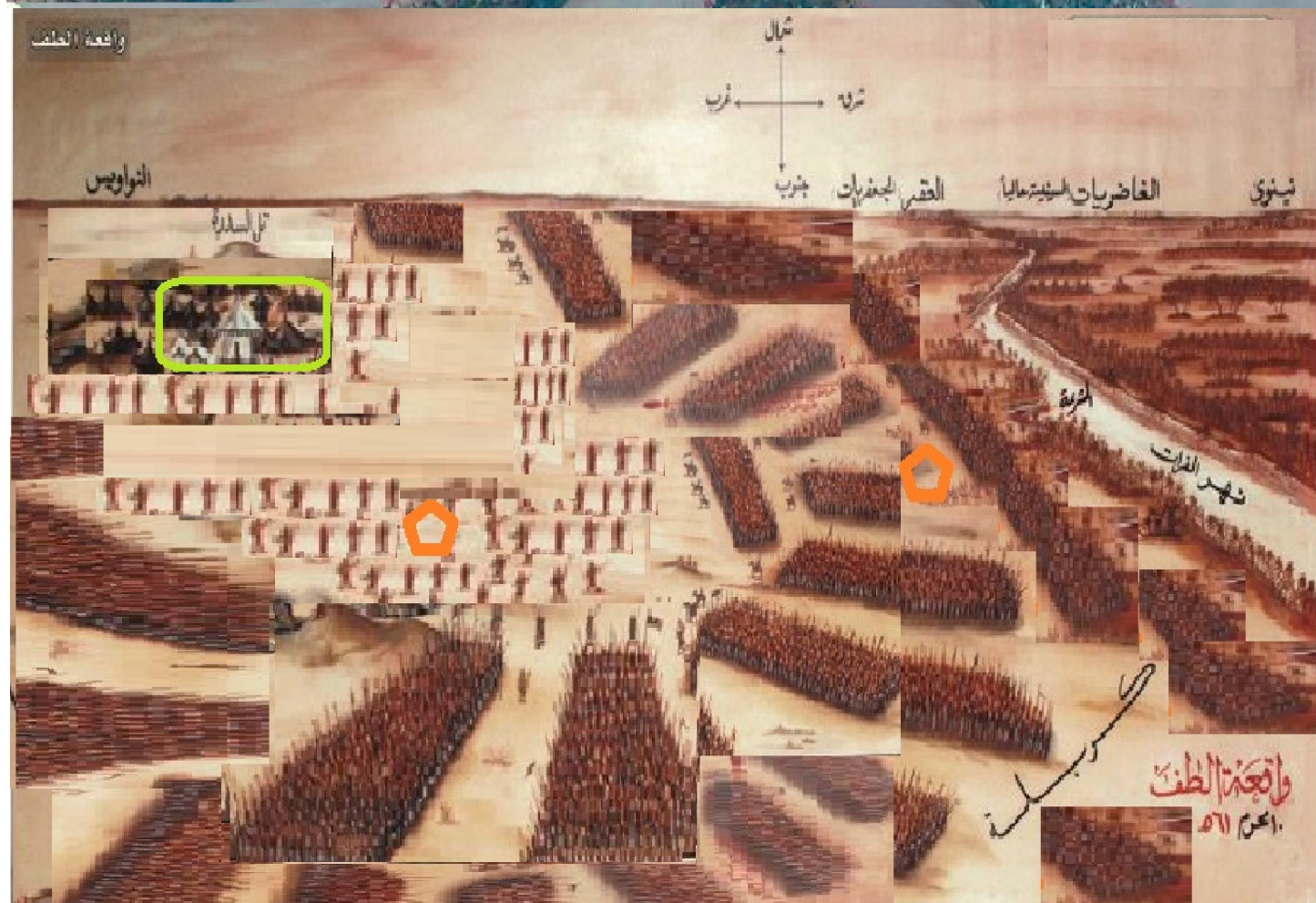
مربوط باشد، که لشکریان آنها را از قتلگاه دور کرده، و در سمت مسیر کوفه جلو برده، و شب یازدهم محرم ایشان را در اینجا اسکان داده، و صبح یازدهم محرم از اینجا اقدام برای بردن به اسارت نموده باشند.

۹- یکی از مزارات مربوط به وقایع عاشورا به نام "مسجد و مقام رأس الحسین (علیه السلام)" که موضع بر فراز نیزه نمودن رأس شریف در کربلا قبل از بردن به کوفه بوده است، این مزار سابقه بیش از هزار ساله داشته و حتی قبل از دولت آل بویه این مسجد مورد زیارت بوده است، ساختمان این مسجد تا ۱۳۶۵ هـ ق برقرار بوده، که در طرح ایجاد فلکه اطراف حرم حسینی (علیه السلام) تخریب گردیده است، با اعتراض علماء به تخریب مسجد و آثار دیگر دینی؛ مجدداً در سال ۱۳۶۸ هـ ق مسجد کوچکی در موضع آن (به طول هفت متر و عرض یک متر در دو طبقه) ساخته می شود، که طبقه اولش باز بوده هم قابل استفاده برای نماز و هم عبور مردم در پیادرو بوده است، و طبقه دوم اتاق محصورى با درب و پنجره بوده است، در سال ۱۴۱۲ هـ ق و بعد از سرکوب انتفاضة شعبانية (۱۹۹۱ م) این مسجد کوچک نیز تخریب و بکلی آثار این موضع شریف محو می گردد. علیرغم قدمت و صحت این اثر شریف اما به آسانی تخریب می شود، و حتی نشان و موضعش حفظ نمی گردد، این مزار هم با واقعیت تاریخی تعارضی نداشته است. این مکان در فاصله ۳۵ متری حرم حسینی (علیه السلام) و وقتی از باب السدرة حرم حسینی (علیه السلام) بیرون می آمدیم، در سمت چپ واقع شده بود، و حدود محل این مسجد را در نقشه ص ۸ این جوائیه با مزار شماره ۲۰ معین کرده ایم، البته این نشانه تقریبی است، اما با محاسبه فاصله فوق الذکر و وسایل دقیق امروزی مثل GPS موضع دقیق آن قابل تعیین است، از محو این اثر شریف ۳۲ سال بیشتر نمی گذرد، فلذا با استفسار از قدیمی های این محل موضع آن نیز شناخته می شود، در ص ۲۲ تصویر موقعیت امروزی آن درج شده است.

۱۰- مسجد کوچکی هم به نام "مسجد المخیم" (که سابقاً به آن "جامع رأس الحرب" گفته می شد) و بین مزار (رایج و غیر صحیح) خیمگاه و تل زینبیه (علیه السلام) واقع بوده و هنوز هم هست، طبق عقیده عامه آنرا محل جمع آوری اجساد شهداء کربلا (علیه السلام) توسط حضرت امام حسین (علیه السلام) می دانند، این اعتقاد با آنچه معروف همه مقاتل است (که خیمه دار الحرب و محل جمع اجساد شریفه جزو خیمگاه حسینی (علیه السلام) بوده است، نه بیرون خیام و میانه میدان جنگ) حتی بر فرض صحت موضع خیمگاه فعلی؛ نیز سازگار نبوده و صحیح نیست، سابقه احداث این مزار و شهرت این مکان در سیصد ساله اخیر می باشد، و از قدیم برقرار نبوده است، و ظاهراً بر اساس مفروض گرفتن موضع خیمگاه فعلی چنین تصویری مطرح شده است، موضع و نسبت این مسجد براساس تحقیق صحیح درباره محل خیمگاه واقعی (در شمال غربی کربلا) همخوانی ندارد، اما انتساب آن به شهدای کربلا (علیه السلام) به نحو دیگری محتمل است، و آن اینکه موضع شهادت جمعی از اصحاب حسینی (علیه السلام) باشد، همچنانکه در مقاتل آمده است که اصحاب امام حسین (علیه السلام) در روز عاشوراء؛ ابتداء یک هجوم دسته جمعی داشته اند که در آن هجوم بخش عمده ایشان شهید شدند، و بعد از آن هجومهای فردی و دو نفره داشتند. این موضع را در نقشه ص ۸ با شماره ۲۴ نشان کرده ایم، و از آنجا که شماره گذاری مواضع بر حسب ترتیب تاریخی وقایع آن مکنهاست، این موضع باید قبل از شماره ۱۴ قرار بگیرد. دقت شود مسجد مخیم فوق الذکر غیر از "جامع مخیم" در همین محله است که قبلاً غسالخانه قبرستان مخیم بوده، و بعد مسجد شده، و اواخر تبدیل به دفتر صدر شده بود.

۱۱- در نقاشیهای رایج از صحنه عاشورای حسینی (علیه السلام) که امروز در دست هست، آنرا بر مبنای مقاتل و منابع تاریخی ترسیم نکرده، بلکه بر اساس مزارات موجود کربلا (که بعضاً مثل موضع مخیم مغلوط است) آمده اند آنرا ترسیم کرده اند، و با اینکه از بدیهیات تاریخی و واقعیت (غیر قابل تغییر) جغرافیایی (کوفه جنوب کربلا) است، و لشکریان این زیاد از کوفه و جنوب کربلا آمده، و عمدتاً در همان سمت (جنوب کربلا) صف آرایی کرده اند، اما در مثل نمونه زیر از نقشه های (رایج درباره عاشوراء) گویا لشکریان این زیاد از بغداد و شمال عراق آمده اند! و در شمال کربلا صف آرایی کرده اند!! مواضع معروفه الآن روی همین ترتیب معکوس است:

فلذا با شرحی که بیان شد، جا دارد این نقشه های مغلوپ رایج درباره عاشورا که در کتابها و سایتهای بازار رایج است؛ تصحیح شود، در اینجا با استفاده از بعضی از همان نقاشیها؛ سعی شده که تصحیحات لازم در آن انجام شده و با نقشه های زیر تصویر صحیحی از صف آرایی روز عاشورای حسینی علیه السلام ارائه کنیم:

۱۲- علیرغم اشکالات شایع در تابلوهای عزاداری که یا در صدد رسم دقیق بر حسب موقعیت جغرافیایی نبوده و صرفاً رسم وقایع در يك تابلو مقصود بوده، و یا نقاش اطلاع تفصیلی از موقعیت جغرافیایی وقایع در صحنه کربلا نداشته، اما در طول تاریخ عزاداری؛ برخی از تابلوها هم وجود دارد که با دقت بر مقاتل و موقعیت میدان جنگ عاشورا رسم شده است، در این تابلوها می بینیم که مرکز اردوگاه و خیام حسینی علیه السلام در شمال غربی صحنه کربلا ترسیم شده است، البته همچنان که بیان شد؛ در مقام تأیید همه جزئیات این تابلوها نیستیم، چه اینکه این تابلوها بیشتر در مقام به صحنه کشیدن صرف وقایع مذکور در مجالس روضه و مصیبت خوانی بوده اند، تا ترسیم صحنه عاشورا بطور کامل، و در حقیقت هر تابلو متضمن چندین تابلو و صحنه است، فلذا ممکن است صحنه ای را که جایش در پائین تابلو است؛ در بالای آن ترسیم کرده باشند، اما ترسیم خیام حسینی علیه السلام چون سرآغاز نقاشی صحنه هاست، و محدودیتی در انتخاب جا برای ترسیمش نبوده در موقعیت حقیقی آن ترسیم شده است:

شمال

جنوب

مصیبت کر بلا ، اثر استاد محمد مدبر ، مجموعه موزه رضا عباسی

جنوب

شمال

البته همانطور که از ابتدا بیان شد و در خلال بندهای گذشته تشریح گردید؛ مستند مطالب مذکور در جواویه؛ نکاتی بود که در بندهای مذکور بر اساس تحقیقات منابع تاریخی و مقاتل و نیز بررسیهای میدانی بیان شد، و درج تصاویر تابلوهای نقاشی قدیمی برای استناد به آنها نبوده، و صرفاً برای تصور و تجسم بهتر صحنه های واقعه عاشورا در کربلا می باشد.

مزارات اصلی و کهن کربلا در قرون اولیه

در حرم حسینی علیه السلام:

۱- زیر گنبد و قبه مقدسه حسینی علیه السلام:

۱- محراب نخل مریم علیه السلام و مولد عیسی علیه السلام (محل درخت خرمایی که حضرت مریم علیه السلام در کنار آن حضرت عیسی علیه السلام را بدنیا آورد. این موضع نشانی با سنگ مرمر داشت که قرن گذشته هنوز باقی بود و زیارت می شد، این نشان سنگی در کنار سمت چپ محراب مسجد بالاسر ساختمان قدیم بوده، که در ساختمان فعلی محاذی گوشه غربی ضریح منور حسینی علیه السلام اکنون می باشد. البته این نشانه سنگی محراب نخل مریم علیه السلام به عنوان یادبود این واقعه در اینجا نصب شده بوده است، اما موضع ولادت در محل مرقد حسینی علیه السلام بوده است.

۲- مدفن حضرت امام حسین علیه السلام.

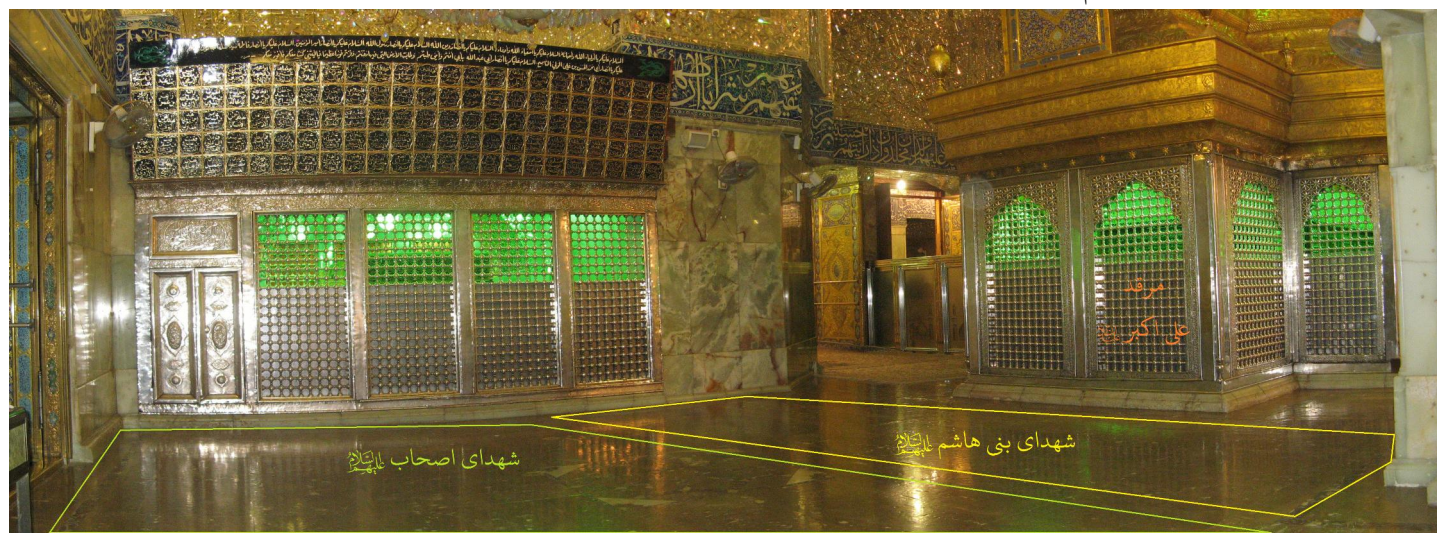
۳- و روی سینه حضرتش؛ جناب طفل رضیع عبد الله (معروف به علی اصغر) علیه السلام.

۴- و پائین پای حضرتش؛ جناب علی اکبر علیه السلام.

۵- بعد از آن با فاصله يك معبر و راهرو:

۵- پائین پای ایشان؛ شهدای بنی هاشم علیهم السلام.

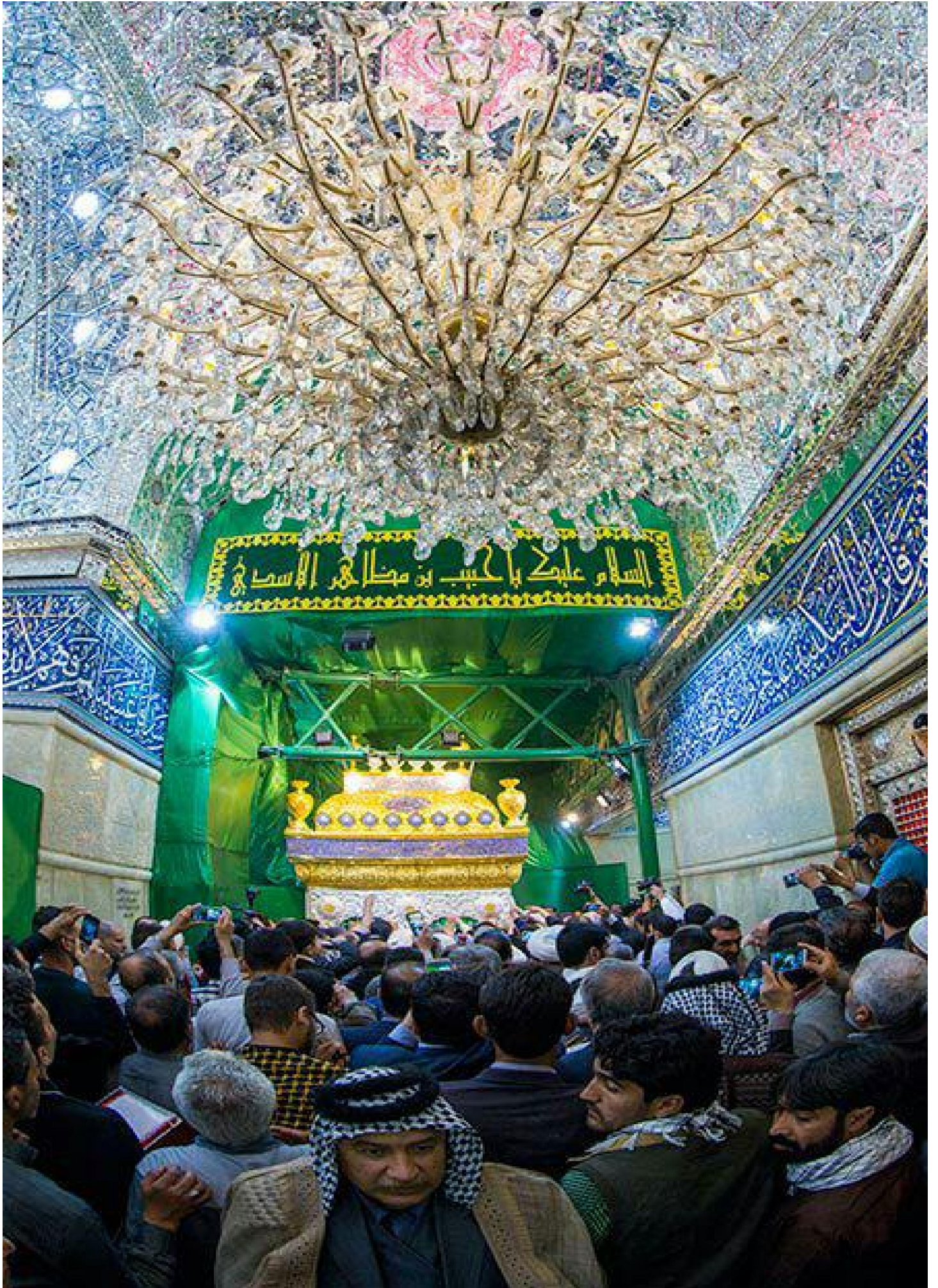
۱- این مزارات در ساختمان مختصر اولیه با هم بوده، و در بقعه دوم مستقلی اما متصل به بقعه اول؛ شهدای اصحاب بوده است:
 ۶- و پائین پای شهدای بنی هاشم؛ شهدای بقیه یاوران و اصحاب علیهم السلام.

کرم و در رواق جنوب غربی مرقد حسینی علیه السلام

۷- مذبح یا قتلگاه حسینی علیه السلام

کرم و در رواق شمال غربی مرقد حسینی علیہ السلام

۹- قبر امامزاده ابراهیم محجوب علیہ السلام

۱۰- مسجد رأس الحسین علیہ السلام در محاذ باب السدرة در نبش شارع السدرة و خیابان محیط به حرم.

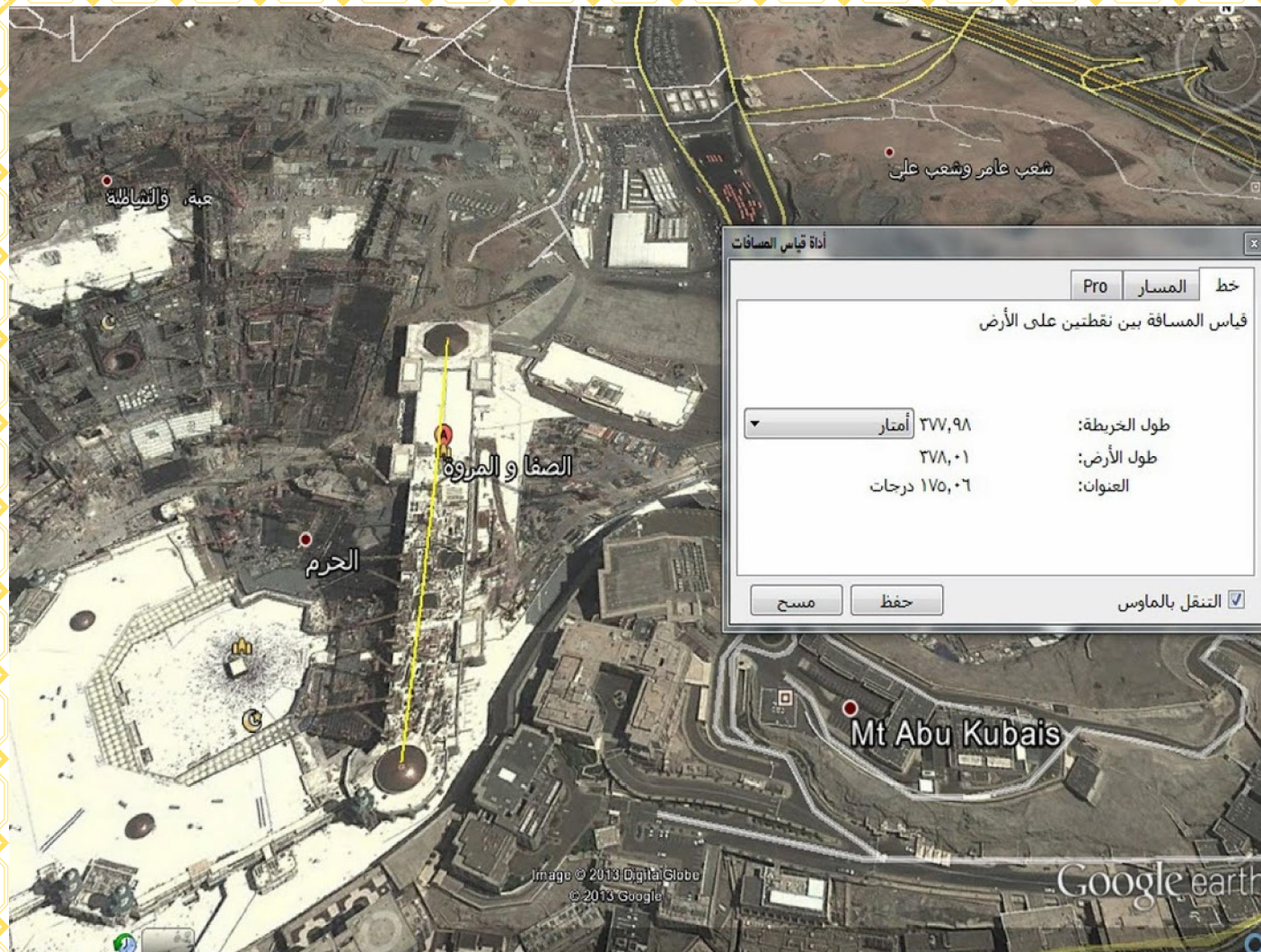

حرم حضرت ابو الفضل العباس عليه السلام

و در ۳۷۸ متری شرق حرم حسینی عليه السلام محل شهادت و مدفن حضرت ابو الفضل العباس عليه السلام (معادل دقیق فاصله بین دو کوه صفا و مروه)

والحمد لله رب العالمين

أداة قياس المسافات

خط المسار Pro

قياس المسافة بين نقطتين على الأرض

طول الخريطة: ٣٧٧,٩٨ أمتار

طول الأرض: ٣٧٨,٠١

العنوان: ١٧٥,٠٦ درجات

مسح حفظ

التنقل بالماوس ☒

خط المسار Pro

قياس المسافة بين نقطتين على الأرض

طول الخريطة: ٣٧٨,٠٠ أمتار

طول الأرض: ٣٧٨,٠٠

العنوان: ٢٥٦,١٧ درجات

مسح حفظ

التنقل بالماوس ☒